DORP STAD & LAND

Advisering Omgevingskwaliteit

Jaarverslag 2021

Architectuur, Erfgoed, Landschap en Stedenbouw

In 58 gemeenten

Inhoud

Voorwoord, Vooralsnog... **3**

Ruimte dóór corona **4**

Advisering Omgevingskwaliteit **6**

Erfgoed zichtbaar verleden in de toekomst **10**

Erfgoedanalyses **11**

Stedenbouw en Landschap dragers van omgevingskwaliteit **12**

Vrijkomende Agrarische Bebouwing transformatie agrarische bebouwing en erven **13**

Kracht van vereniging **15**

Verklaring van Lidmaatschap **16**

Federatie Ruimtelijke Kwaliteit **18**

Bestuur en Raad van Toezicht **19**

Register van Adviseurs Omgevingskwaliteit **21**

Interne organisatie **22**

Jaarrekening Vereniging Dorp, Stad en Land **23**

Jaarrekening Stichting Dorp, Stad en Land **28**

Voorwoord Vooralsnog…

Dorp, Stad en Land is de vereniging waar uw gemeente samen met 57 andere gemeenten in Zuid-Holland, Zeeland, Noord-Brabant en Utrecht lid van is. Wij zetten ons in voor een duurzame leefomgeving door aandacht te schenken aan de ruimtelijke kwaliteit en zo te zorgen voor een goede omgevingskwaliteit. Dat doen we in een sterk veranderende samenleving met vooral de laatste jaren ook verder veranderd eigenaarschap en zeggenschap. Onze leefomgeving staat centraal in de dringende transities die op stapel staan voor o.a. klimaat, energie, woningbouw en landbouw. Dat gaat veel vragen van inwoners, en ook van ambtenaren en politici. Maar ook van ons, in onze rol van adviseur, commissielid, onderzoeker, participant en meedenker.

Wij staan zowel de gemeente als de initiatiefnemers bij met passend professioneel advies. We behartigen het publieke belang en zetten ons in voor de publieke ruimte, vaak met de private belangen van een aanvrager als startpunt. We overleggen met plannenmakers en luisteren naar belanghebbenden om ideeën en wensen af te kunnen wegen op basis van het gemeentelijke beleid. Wanneer we kunnen, brengen we partijen bij elkaar om gezamenlijk de leefomgeving goed in te richten. En waar het nodig is, geven we onafhankelijk advies aan aanvragers en gemeenten.

Corona heeft ons meer dan ooit doen beseffen hoe belangrijk het leven in en om het huis is. Het heeft de waardering vergroot voor onze directe woonomgeving, de nabije natuur en een ruime hoeveelheid aan recreatiemogelijkheden in de buurt. In veel gemeenten wordt hierbij de specifieke kracht en de kwaliteit van het erfgoed steeds meer erkend. Erfgoed vertelt een verhaal en verbindt mensen met hun leefomgeving. Het unieke DNA van de gemeente is heel waardevol. Het wordt niet alleen gevormd door te behouden, maar zeker ook door erfgoed als uitgangspunt of vertrekpunt van nieuwe ontwikkelingen te kunnen zien.

Oplossingen bieden, adviezen uitbrengen, verbeteringen voorstellen, complimenten geven, vraagstukken oplossen en lijnen mee uitzetten naar de toekomst: Dat willen we ook graag onder de Omgevingswet met veel passie en kennis blijven doen. We hebben het afgelopen jaar dan ook hard gewerkt aan de implementatie van deze nieuwe wet. In samenspraak met de gemeente hebben we een conceptvoorstel gemaakt van een verordening en een reglement van orde voor de nieuwe gemeentelijke adviescommissie. Dit alles geïnspireerd vanuit onze verenigingsrelatie en de voordelen die u als lid daarvan kunt verwachten. En steeds met als uitgangspunt onze missie om de kwaliteit van de leefomgeving te behouden en te verbeteren. In dit jaarverslag een korte terugblik op hoe we dat in 2021 hebben gedaan. Want al werd het persoonlijke contact vaak gemist, er is via de digitale weg ook in dit jaar weer veel tot stand gekomen.

We dachten dat in 2022 de Omgevingswet in zou gaan en dit dus ons laatste verslag van uw commissie ruimtelijke kwaliteit, uw welstandscommissie, uw monumentencommissie en/of uw erfgoedcommissie zou zijn. Maar vooralsnog is de ingangsdatum van de wet weer een jaartje doorgeschoven en we hebben de afgelopen tijd allemaal kunnen zien dat er in een jaar nog heel veel kan veranderen.

Ton Jansen,
directeur Dorp, Stad en Land

Ruimte dóór corona door Sander van Venetie

Een bemoedigend geluid!

Hier ziet u de Lammermarkt in Leiden, een prachtig voorbeeld van hoe ontmoeting, uitwisseling en recreatie samenkomen op een plek waar het verleden een duurzame basis vormt voor de toekomst. De mens zal altijd de basale sociale behoefte hebben aan een plaats om samen te zijn. De pandemie heeft deze waarden onder een vergrootglas gelegd. We werken thuis en vieren vakantie in eigen land. Culturele en commerciële voorzieningen zijn minder toegankelijk. In het meest negatieve scenario leidt dit tot faillissement, met leegstand als gevolg. Vaak treft dit plekken met hoge historische waarden. Daarom zijn we meer toegewezen op het publieke domein en is het belangrijk de kwaliteit van onze omgeving hoog te houden. Aan de hand van de Lammermarkt laten we zien welke aspecten daarbij essentieel zijn.

Verbinding met stad en land

Om onze omgeving voor een zo breed mogelijk publiek toegankelijk te houden, is het essentieel kwalitatieve publieke ruimten goed in het stedelijk weefsel te verankeren en/of te verbinden met het buitengebied. Met het aanleggen van verbindingen en het opwaarderen van de buitenruimte is de Lammermarkt onderdeel geworden van het Singelpark; de ruimtelijke transformatie van de singel van Leiden tot één doorgaande parkroute.

Een foto die Sander van Venetie afgelopen jaar maakte in het kader van een vraag van de provincie Zuid-Holland: Ruimte voor corona?

Zo is een consistente, aantrekkelijke publieke route ontstaan die verschillende unieke plekken versterkt en met elkaar verbindt. Dorp, Stad en Land is actief betrokken geweest bij advisering over de kwaliteit van de buitenruimte.

Historische waarden als drager

Voor een kwalitatieve publieke ruimte is het essentieel dat zoveel mogelijk mensen zich hiermee kunnen identificeren. Het versterken van de historische kwaliteiten vormt daarin een duurzame basis voor de toekomst. Molen de Valk is een baken in de stad en van grote cultuurhistorische waarde. Met het opstellen van een molenbiotooprapport, inspireert Dorp, Stad en Land over de manier waarop ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving de cultuurhistorische waarden van de molen kunnen versterken. Museum de Lakenhal maakt in ruimtelijke en in materiële zin het industriële verleden zichtbaar. Dorp, Stad en Land heeft in een actief planproces samengewerkt met het museum en diens architect. Het resultaat is een transformatie van het museum die de historie van de plek zichtbaar maakt en het erfgoed borgt voor de toekomst.

Participatie

Om de waarden van de plek inzichtelijk te krijgen, is het essentieel om met een brede vertegenwoordiging van gebruikers deze waarden op te halen. De transformatie van de Lammermarkt is, als onderdeel van het Singelpark, vanuit een burgerinitiatief tot stand gekomen.

Kortom

Deze recente ruimtelijke transformatie is een duurzame basis voor een kwalitatief publiek domein in de omgeving. Het biedt zowel de bewoner als de bezoeker een aantrekkelijke en herkenbare plek om een ontspannen wandeling te maken, te sporten en elkaar te ontmoeten. Het publieke leven tijdens een pandemie biedt inspiratie en kansen om onze omgeving nog aantrekkelijker, inclusiever en duurzamer vorm te geven. In dorp en stad.

Advisering Omgevingskwaliteit

Veel initiatieven die bij de gemeente binnenkomen, zijn nog niet klaar voor het vergunningstraject. Gemeenten raadplegen meestal adviseurs van Dorp, Stad en Land om vroegtijdig een afgewogen oordeel te kunnen geven. Door de dialoog over het ontwerp ontstaat vaak een optimale afstemming tussen het plan en de omgeving. Zo houdt de gemeente, mede door de inzet van onze adviseurs, de regie op de kwaliteit van de eigen openbare ruimte. De gemeente biedt met deze werkwijze tevens rechtsgelijkheid tussen ruimtelijke initiatieven en de belangen van de omgeving. De adviezen vormen een beweegreden om wel of niet een vergunning af te geven voor het bouwwerk.

Vogelvlucht impressie van de mogelijke opzet van tien villa's in buitenplaats in de gemeente Leidschendam-Voorburg.

Onze adviseurs werken altijd onafhankelijk van politieke, economische en sociale voorkeuren en hebben geen zakelijke of bestuurlijke belangen in de gemeente. Deze onafhankelijke positie is omschreven in de Wet Ruimtelijke Ordening en ook in de Omgevingswet die zoals het er nu naar uitziet in 2022 in werking treedt. Zij adviseren het bestuur van de gemeente, aan de hand van het beleid dat door de gemeenteraad hiervoor is vastgesteld. Bij de overleggen over bouwplannen met initiatiefnemers en ontwerpers die een vergunningaanvraag doen, is de insteek dat de ontwerpen afgestemd zijn op de ruimtelijke kwaliteiten van de omgeving.

Gemeente

Dorp, Stad en Land assisteert gemeenten bij hun inzet voor optimale omgevingskwaliteit. Zo nemen experts van Dorp, Stad en Land in de gemeenten zitting in commissies Ruimtelijke Kwaliteit en Erfgoed. Daarnaast vervullen zij de rol van dorpsbouwmeester, stadsbouwmeester, supervisor of lid van een Kwaliteitsteam of Q-team. Tevens biedt Dorp, Stad en Land advies aan gemeenten over het ruimtelijke beleid ten aanzien van bijvoorbeeld duurzaamheid, hergebruik en zonne- en windenergie. Daarnaast fungeren adviseurs van Dorp, Stad en Land als sparringpartner bij het opstellen van plannen voor omgeving, beeldkwaliteit en andere richtlijnen.

Regionaal

Iedere gemeente benoemt een eigen commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Dorp, Stad en Land levert de commissieleden. Per gemeente adviseren één of meerdere aangewezen leden in mandaat namens de hele commissie. Vanuit efficiëntie, effectiviteit en deskundigheid vergaderen de leden van de commissies regelmatig gezamenlijk op regionaal niveau. Dorp, Stad en Land werkt op deze manier met samenwerkende commissies Ruimtelijke Kwaliteit voor Zeeland, Zuid-Holland en Drechtsteden-Alblasserwaard. Daarnaast beschikt Dorp, Stad en Land voor vragen over erfgoed en monumenten over een Centrale Erfgoedcommissie.

Integraal

De toekomstige samenstelling van de *gemeentelijke Adviescommissie Omgevingskwaliteit* en de taken die door raad en college bij deze commissie zullen worden ondergebracht, vragen om integraliteit. Ook nu al bekijken onze adviseurs vanuit de expertises architectuur, stedenbouw, landschap en erfgoed naar de plannen.

Niet alleen de gevolgen van een individueel plan op een locatie maar ook de impact ervan op de totale omgeving is steeds vaker uitgangspunt. Maar ook specifieke zaken als duurzaamheid, energietransitie, cultuurhistorie en landschap krijgen de aandacht die ze verdienen. Dorp, Stad en Land is altijd bezig haar werkwijze hier efficiënt en structureel op af te stemmen.

Impressie van de achterzijde van vijf dijkwoningen aan de Zinkweg in Oud-Beijerland.

Vooroverleg van plannen is eerder standaard dan uitzondering. Al in de beginfase van het traject vragen het brede karakter en de verschillende processtappen en overlegmomenten om een vroegtijdige intake en kennis van initiatieven. Dorp, Stad en Land biedt naar volle tevredenheid deze geïntegreerde vorm van advisering aan gemeenten. Advisering waarbij meerdere disciplines aanschuiven is structureel onderdeel van onze werkwijze.

Ook hebben we het afgelopen jaar verschillende van onze gemeenten, aanvullend op onze reguliere taken, geadviseerd en geïnspireerd. Onder meer op het gebied van stedenbouw, landschap en erfgoed (projecten). Deze werkwijze zal door de invoering van de Omgevingswet vanaf 2022 in al onze gemeenten gevraagd worden.

Type plannen

Het type plannen varieert in maat en schaal van aanbouwen, bedrijven en woningen tot volledige stads- of dorpsuitbreidingen of centrumplannen, en betreffen thema's als verduurzaming, restauratie en renovatie, herbestemming, verbouw en nieuwbouw. Onze commissies behandelen soms ook aanvragen voor second opinions van aanvragers en initiatiefnemers in niet bij de vereniging aangesloten gemeenten.

De samenstelling van de commissies is per vergadering afgestemd op het planaanbod en de gemeente waarvoor op dat moment geadviseerd dient te worden. De commissieleden adviseren op basis van het in de gemeente geldende beleid. Op verzoek denken de commissieleden, naar aanleiding van initiatiefvoorstellen of aanvragen, mee over specifiek beleid of worden algemene kwaliteitsuitgangspunten geformuleerd als leidraad voor de beoordeling. Indien de commissie dit nodig of gewenst acht, kan zij zich bij de advisering laten bijstaan door andere voor Dorp, Stad en Land werkende adviseurs met een specifieke deskundigheid. Denk daarbij aan onder andere stedenbouwkundigen, landschapsarchitecten en erfgoed-specialisten. Deze hoeven geen lid van de commissie te zijn. De commissie-leden kunnen hun expertise gebruiken om tot een extra gefundeerd oordeel te komen.

De vergaderingen vinden meestal in een gemeentehuis in de regio (Zeeland en Drechtsteden/Alblasserwaard) of op kantoor van Dorp, Stad en Land plaats, en zijn openbaar toegankelijk voor bezoekers en belangstellenden. Het afgelopen jaar zijn de vergaderingen noodgedwongen nagenoeg allemaal volledig digitaal gegaan via onder andere Teams en Zoom. Het is gebleken dat de vergaderingen ook digitaal efficiënt en adequaat gehouden kunnen worden.

Vanaf de invoering van de Omgevingswet in 2022 transformeren de commissies zowel op gemeentelijk als regionaal niveau veelal naar Adviescommissies Omgevingskwaliteit. Dorp, Stad en Land doet hiervoor voorstellen, denkt mee over werkwijzen en ondersteunt haar gemeenten bij de wettelijk te nemen stappen. Zo stemmen wij de modelverordening van de VNG af op de door de gemeente gewenste commissievorm, zorgen ervoor dat de commissieleden voldoen aan de gestelde eisen en leveren voorbeelden voor een reglement van orde op de commissie en eventueel zelfs een conceptraadsvoorstel.

Adviseurs Omgevingskwaliteit 2022

De Omgevingswet gaat andere taken van ons vragen en andere werkwijzen van ons verwachten. Dit zal geleidelijk gaan want vooralsnog blijkt dat veel gemeenten een geruisloze overgang voorstaan bij het ingaan van de wet. Het doel van onze Adviseurs Omgevingskwaliteit wordt het begeleiden van de gemeente bij haar taak om een goede omgevingskwaliteit te bereiken en te bewaren. Dit kan door vooraf te inspireren en actief mee te denken en werken in het totstandkomingsproces. Daarnaast meer passief door vooraf na te denken over en mee te werken aan het op te stellen beleid waarmee initiatieven te realiseren zijn. Maar ook door achteraf te kijken of de gewenste kwaliteit is gehaald of dat hiervoor in het vervolg een aanpassing van het beleid nodig is.

Ons werkdomein gaat veranderen. De aandacht verschuiving van individuele objecten naar een duidelijk integraal beeld over de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving wordt verder doorgezet. Dus naast architectuur en cultureel erfgoed wordt de focus uitgebreid met stedenbouw en landschap. Maar wel geïntegreerd en ten behoeve van een goede omgevingskwaliteit.

Naar verwachting zal voor een deel de huidige, bestaande werkwijze de standaard blijven. Omdat de verplichting tot een advies verdwijnt en er ook veel kleine aanvragen omgevingsvergunningvrij uitgevoerd kunnen worden, zullen de typen en hoeveelheid aanvragen wel veranderen. Ook zullen er gemeenten aanvullend gaan werken met zogenoemde Omgevingstafels.

Dit alles betekent een verandering voor ons en ons werk. Qua wijze van adviseren (het advies gebaseerd op gemeentelijk ruimtelijk kwaliteitsbeleid) misschien minder groot dan bij de invoering van de welstandsnota. Maar qua werkwijze, houding en vorm van adviseren (het advies meer inspirerend maar ook meer vrijblijvend, in overleg met andere adviseurs, meer rekening houdend met andere belangen, sneller en liefst eerder in het proces) enorm groot.

We hebben ons hierop de afgelopen jaren al voorbereid. Voor een aantal gemeenten zullen we de huidige opzet van adviseren met een of meerdere adviseurs door gaan zetten. Voor anderen zullen we de werkwijze met een centrale commissie blijven aanbieden. Maar in alle gevallen zullen we naast de adviseurs erfgoed en ruimtelijke kwaliteit ook adviseurs met andere deskundigheid (landschap, stedenbouw, duurzaamheid enz.) gaan verzorgen en zo komen tot een geïntegreerde manier van werken met Adviseurs Omgevingskwaliteit.

Erfgoed zichtbaar verleden in de toekomst

Voor onze adviseurs is bij het beoordelen van plannen voor wijzigingen aan monumenten door veranderende woonwensen en energiebesparende maatregelen de balans tussen het behoud van de monumentale waarden, energiebesparing en het optimaliseren van het wooncomfort van belang. Dit met inachtneming dat een eigenaar van een monument de tijdelijke gebruiker is van een pand. Alle gebruikers laten een spoor achter en dragen bij aan de gelaagdheid van het monument.

Door herbestemming kunnen meerdere belangen in één oplossing worden gediend. Een toekomstgerichte functie laat een gebouw voortbestaan, waardoor de waarde en herkenbaarheid blijven bestaan. Herbestemming is bovendien bij uitstek een duurzame oplossing en zal in de toekomst vaker worden toegepast dan sloop van bestaande gebouwen, ook bij niet-monumenten. Tevens verrichten de adviseurs van Dorp, Stad en Land onderzoek, inventarisaties, waardebepalingen, leveren analyses voor beleidsadvies en faciliteren dialogen met bewoners. Zij laten bij hun onderzoeken hun afwegingen over de architectuur- en cultuurhistorische waarde, situering en zeldzaamheid op een objectieve en transparante wijze zien. De methodiek voor deze prioritering is meetbaar en controleerbaar, waardoor de vaststelling van waarden transparant wordt.

Met het oog op de Omgevingswet 2022 en de inpassing van erfgoed in het Omgevingsplan, worden zowel het object zelf als de omgeving van een monument beschermd. Integraal adviseren over de kwaliteit van omgeving is daardoor extra belangrijk. Adviseurs van Dorp, Stad en Land nemen vanuit deze rol zitting in gemeentelijke Erfgoedcommissies, geïntegreerde commissies Ruimtelijke Kwaliteit en Erfgoed, en advies-commissies Omgevingskwaliteit bij gemeenten. Tevens adviseren zij in een Centrale Erfgoedcommissie over monumenten en cultuurhistorie.

Bij een beleidsherziening is de directe omgeving van elf Zuid-Hollandse molens aangewezen als bijzondere molenbiotoop. De Laakmolen in Den Haag is daar één van.

Erfgoedanalyses

Hieronder ziet u een overzicht van enkele analyses ten behoeve van het beleidsadvies over 2021.

Erfgoedanalyses voor beleidsadvies 2021	Gemeente/opdrachtgever
Inspiratieboek landschappelijke inpassing campings	Goeree-Overflakkee
Inventarisatie objecten Wederopbouw en Recreatie	Goeree-Overflakkee
Aanvullende opdracht Harmoniseren gemeentelijke monumentenlijst	Hoeksche Waard
Waardestelling Noordeindseweg	Lansingerland
Redengevende beschrijving 2 panden	Molenlanden
Zonnepanelenbeleid	Molenlanden
Geschenkwoningen Watersnoodramp 1953	Provincie Zuid-Holland en Zeeland
Opstellen 11 molenbiotooprapporten	Provincie Zuid-Holland
Cultuurhistorische waardering en transformatiekader Molensteeg	Ridderkerk
Kunstwerk met hergebruik gebouw Smit Slikkerveer	Ridderkerk
Onderzoek Cultuurhistorische waarde Rijksstraatweg	Ridderkerk
Presentatie Cultuurhistorische waardenkaart Buitengebied aan inwoners en raad	Ridderkerk
Redengevende beschrijving Johannes Postschool	Ridderkerk
Inspiratiedocument reclame-uitingen Broersvest	Schiedam
Erfgoedkompas gemeenteschool te Retranchement	Sluis
Controle staat van Beeldbepalende objecten	Teylingen
Gesprekken met belangengroepen t.b.v. nota Omgevingskwaliteit	Zuidplas
Aanvullende werkzaamheden nota Omgevingskwaliteit	Zuidplas

Stedenbouw en Landschap dragers van omgevingskwaliteit

Onze gemeenten werken aan grote maatschappelijke opgaven die vaak directe impact hebben op de fysieke omgeving. Denk aan beleidsbeslissingen over energietransitie, ontwikkeling van economie en de daarbij behorende bedrijven- en industriegebieden, vitaliteit van stads- en dorpskernen, woningbouw, landschap en de rol van cultureel erfgoed binnen een gebiedsontwikkeling. Deze hebben allemaal directe gevolgen voor hoe een gebied wordt ervaren en eruit gaat zien.

Impressie van de nieuwe Julianaschool aan de Hinkelingestraat 10 te Krabbendijke.

De Omgevingswet gaat hierbij sturen op een goede omgevingskwaliteit, met focus op de fysieke kwaliteiten van onze gebouwde omgeving, cultuurhistorie en natuur in samenhang met milieu, veiligheid en geluid. Expertises als stedenbouwkunde en landschapsarchitectuur zijn extra gericht op deze onderlinge samenhang. De inzet van deze experts is daarom onmisbaar bij het behalen van een goede en passende omgevingskwaliteit. Zij dragen bij aan het afwegen van de verschillende belangen. Daarom denken zij het liefst zo vroeg mogelijk in het proces van beleid- en planvorming mee. Zodat zij waarde kunnen toevoegen aan de gezamenlijke inspanning en aan de integrale benadering, geheel in de geest van de Omgevingswet. Want daarmee wordt kwaliteit van omgeving bereikt en behouden. Bij de voorbereiding van omgevingsbeleid bieden de adviseurs omgevingskwaliteit van Dorp, Stad en Land onze leden adviesinstrumenten aan, waarmee gemeenten samen met belanghebbenden tot optimale plannen kunnen komen. Hierbij worden diverse procesmethoden, zoals dialoogsessies, participatieprocessen en spellen, ingezet. Onder meer bij het tot stand komen van de Omgevingsvisie, inpassen van zonnevelden, in- en uitbreidingslocaties en de kwaliteit van de openbare ruimte en recreatiegebieden.

Vrijkomende Agrarische Bebouwing transformatie agrarische bebouwing en erven

Gemeenten voorzien dat een aantal agrarische bedrijven de komende jaren zal stoppen of veranderen. Meerdere initiatiefnemers hebben bij hun gemeente al aangegeven de intentie te hebben om hun bedrijf te transformeren. Bij deze initiatieven worden agrarische bebouwing en erven anders ingericht dan voorheen, of komen zelfs vrij. Gemeenten zoeken naar instrumenten om initiatiefnemers, met behoud of verbetering van de aanwezige kwaliteiten van het buitengebied, bij hun transformaties op een goede manier te begeleiden.
Een gemeente heeft Dorp, Stad en Land gevraagd hiervoor een bouwsteen te ontwikkelen. Deze is bedoeld als hulpmiddel om samen met de initiatiefnemer of stoppende agrariër de mogelijkheden in een vroegtijdig stadium samen te verkennen. Het doel is om zo vroegtijdig mogelijk effectief te helpen bij idee- en planvorming. Het uitgangspunt daarbij is dat de kwaliteiten van de omgeving bij de eerste keuzes leidend zijn.

Adviseurs van Dorp Stad en Land ontwikkelden na een landschaps- en beleidsanalyse een methode om gebiedsgericht de kansen voor transformatie vanuit de aanwezige kwaliteiten te kunnen benoemen. Tijdens de werkplaats die volgde, ervaarde een brede vertegenwoordiging van beleidsmakers uit de gemeente dat zij met de geboden methodiek verschillende landschappelijke zones konden onderscheiden op basis van de aanwezige en gewenste omgevingskwaliteiten.

Per zone is via de methodiek in de verkennende fase te zien wat de kansen zijn voor transformatie. Zo kunnen de eerste ideeën van het plan voor erf en bebouwing worden gevormd, waarna de juridische en financiële kaders ook in de planvorming kunnen worden meegenomen.

Voorbeeld van ideevorming met de functie-fiches voor ondersteunende functies op en om het erf.

Het zorgvuldig proces met synergie tussen verschillende vakdisciplines resulteerde in een integrale aanpak.

De methodiek van de bouwsteen en de daarbij behorende stappen kunnen aan de keukentafel worden doorlopen, en uiteindelijk online via een nog te ontwikkelen loket voor vrijkomende agrarische bebouwing (het VAB-loket) worden geïntegreerd.

In dit geval is deze bouwsteen voor transformerende agrarische erven in buitengebieden ook als bijlage aan de gemeentelijke omgevingsvisie toegevoegd. Onlangs is overleg geweest over een vervolg waarbij Dorp, Stad en Land gevraagd is mee te denken over een Handelingsperspectief voor het buitengebied.

Kracht van vereniging

Dorp, Stad en Land is een vereniging voor gemeenten, provincies en andere Nederlandse publiekrechtelijke rechtspersonen. De vereniging is in 1929 opgericht. In 2021 waren er 58 gemeenten uit Zuid-Holland, Zeeland, Noord-Brabant en Utrecht lid. Tijdens de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering (ALV) worden de voornemens van de directie en het bestuur ter goedkeuring aan de leden voorgelegd. De leden hebben zo invloed op het beleid van de organisatie.

Zowel de vereniging Dorp, Stad en Land als de stichting Dorp, Stad en Land (werkorganisatie) hanteren een duidelijke verdeling van taken en bevoegdheden tussen uitvoering, bestuur en toezicht a.d.h.v. de Governance Code Cultuur. Daarnaast stellen we hoge eisen aan de kwaliteit van het eigen functioneren en zijn werkprocessen transparant en controleerbaar. Om ons hier scherp op te houden, zijn we sinds enkele jaren gecertificeerd (ISO 9001:2015).

Kennisontwikkeling en kennisoverdracht tussen de gemeenteleden wordt door ons bevorderd en verzorgd. Doordat we voor meerdere gemeenten werkzaam zijn, zorgen we voor een regionale koppeling op het gebied van ruimtelijke kwaliteit. De brede kennis van de adviseurs bij Dorp, Stad en Land, de pragmatische insteek en gevoel voor politieke verhoudingen leveren hier een meerwaarde.

Dorp, Stad en Land kent geen winstoogmerk. Dat betekent dat de beschikbare middelen worden ingezet om aan de doelstelling van zowel de vereniging als de stichting tegemoet te komen. We bieden onze gemeenten een integraal adviespakket aan, waarin extra disciplines op afroep mogelijk zijn. Naast ruimtelijke kwaliteit en erfgoed zijn dat bijvoorbeeld ook stedenbouw, landschapsarchitectuur en historisch geografische kennis. Maar op verzoek verrichten wij ook projectmatige diensten voor onze leden over bijv. energietransitie en duurzaamheid.

De rij vrijstaande woningen aan de Minstreellaan in Oostvoorne dragen bij aan het gewenste dorpse karakter van de straat.

Impressie van een woning naar het uiterlijk van een oeverschuur aan de Pruimendijk in de gemeente Ridderkerk.

Dorp, Stad en Land waarborgt een consequente advisering en garandeert een continue dienstverlening. De voor een gemeente verantwoordelijke adviseurs zijn voor alle betrokken partijen makkelijk aanspreekbaar. Een efficiënte communicatie zorgt voor een hoge kwaliteit van dienstverlening.

In het licht van de Omgevingswet en de grote vraagstukken die invloed hebben op de fysieke leefomgeving biedt Dorp, Stad en Land ondersteuning en ontzorging aan haar leden. Bijvoorbeeld bij omgevingsvisie, omgevingsplan, participatie, duurzaamheid, klimaatadaptatie, landschapskwaliteiten, cultuurhistorische waarderingen en monumentenlijsten. Ook verzorgt de vereniging vanaf 2022 gemeentelijke Adviescommissies Omgevingskwaliteit en de invulling ervan met deskundige leden.

Met het lidmaatschap van de vereniging wordt de gemeente door Dorp, Stad en Land ook vertegenwoordigd in de landelijke Federatie Ruimtelijke Kwaliteit.

Wij verzorgen dit allemaal tegen vooraf afgesproken speciale gereduceerde ledentarieven en met als doelstelling: het bevorderen van de schoonheid van dorp, stad en land.

De Vereniging Dorp, Stad en Land biedt al sinds 1929 door haar brede kennis, pragmatische insteek en gevoel voor politieke verhoudingen voor haar leden veel meerwaarde. Onze adviseurs zijn experts op het gebied van landschap, stedenbouw, architectuur en erfgoed. Als onafhankelijke kennispartner adviseren zij met een integrale benadering vanuit deze expertises over goede omgevingskwaliteit. Samen met de mensen van de gemeente, initiatiefnemers en ontwerpers dragen zij bij aan een optimale leefomgeving. De Vereniging bevordert en verzorgt ook kennisontwikkeling en kennisoverdracht tussen de verschillende gemeenten die lid zijn.

Verklaring van Lidmaatschap:

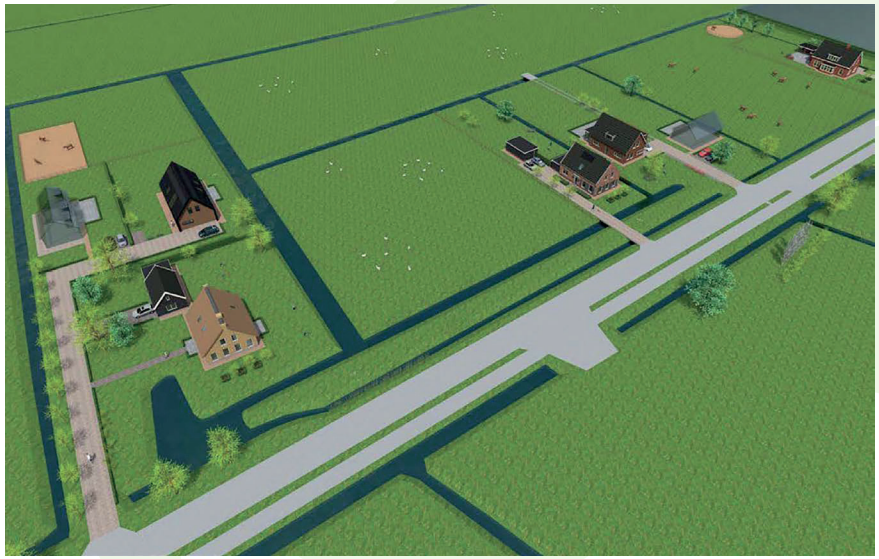
In 2021 waren de volgende 58 gemeenten uit vier provincies lid van de vereniging Dorp, Stad en Land.

Alblasserdam, Albrandswaard, Alphen aan den Rijn, Barendrecht, Bergen op Zoom, Bodegraven-Reeuwijk, Borsele, Brielle, Capelle aan den IJssel, Etten-Leur, Goeree-Overflakkee, Goes, Gorinchem, Gouda, Hardinxveld-Giessendam, Hellevoetsluis, Hendrik-Ido-Ambacht, Hillegom, Hoeksche Waard, Hulst, Kaag en Braassem, Kapelle, Katwijk, Krimpen aan den IJssel, Krimpenerwaard, Lansingerland, Leiden, Leiderdorp, Leidschendam-Voorburg, Lisse, Maassluis, Midden-Delfland, Molenlanden, Nieuwkoop, Nissewaard, Noord-Beveland, Noordwijk, Nuenen, Oegstgeest, Oosterhout, Papendrecht, Pijnacker-Nootdorp, Reimerswaal, Ridderkerk, Schiedam, Schouwen-Duiveland, Sliedrecht, Sluis, Teylingen, Tholen, Vlaardingen, Vijfheerenlanden, Waddinxveen, Westland, Westvoorne, Zoeterwoude, Zuidplas, Zwijndrecht.

Daarnaast adviseerde Dorp, Stad en Land in 2021 op verzoek voor de gemeenten Bergen (L), Breda, Moerdijk en Terneuzen.

Federatie Ruimtelijke Kwaliteit

Uw gemeente wordt, net als alle andere aangesloten leden, door Dorp, Stad en Land vertegenwoordigd in de Federatie Ruimtelijke Kwaliteit (FRK). De FRK is in 1931 opgericht als vereniging van provinciaal werkende adviesorganisaties voor ruimtelijke kwaliteit. Op dit moment zijn alle provinciale organisaties en een aantal gemeenten die niet vertegenwoordigd worden lid.

Vogelvlucht impressie van landelijke villa's aan de Rijksstraatweg in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht.

De Federatie zet zich op nationaal niveau in voor de bevordering van landschaps-, dorps- en stedenschoon in Nederland. De Federatie streeft dit doel na door:
- bewustwording te creëren over het belang van ruimtelijke kwaliteit;
- bij te dragen aan een adequate wet- en regelgeving;
- het stimuleren van kennis en kunde over omgevingskwaliteit;
- en het bevorderen van een uitstekende en oplossingsgerichte advisering.

De Federatie Ruimtelijke Kwaliteit heeft een second opinions-protocol opgesteld. Op basis van dit protocol kunnen commissies van Dorp, Stad en Land onafhankelijke tweede adviezen verstrekken. Dit doen zij voor aanvragers uit niet bij de Vereniging aangesloten gemeenten. Het verzoek voor en de uitslag van een second opinion worden altijd gemeld bij de Federatie, die hiervan een administratie bijhoudt.

Daarnaast werkt Dorp, Stad en Land met haar zes andere regionale zusterorganisaties samen in een alliantie onder de naam Team Ruimtelijke Kwaliteit Nederland (TRKN).

Bestuur en Raad van Toezicht

Het Bestuur van de Vereniging en de Raad van Toezicht van de Stichting Dorp, Stad en Land, beiden gevestigd te Rotterdam kwamen in 2021 vijf maal in vergadering bijeen. Alle vergaderingen werden in Teams gehouden vanwege de beperkingen in verband met de coronapandemie. Ook kwamen de bestuursleden bij elkaar tijdens de Algemene Ledenvergadering (ALV) van 17 juni 2021, die net als in 2020 helaas ook digitaal gehouden werd. Voorzitter Henri Lenferink en directeur Ton Jansen gaven samen, allebei vanuit hun eigen werkkamer, de leden toelichting en uitleg over de werkzaamheden van de vereniging in het afgelopen jaar. De penningmeester Erik de Rijk presenteerde de cijfers vanuit zijn huis in Den Haag. Het was opnieuw de bedoeling om de ALV in Vlaardingen te organiseren en daar na afloop van de vergadering een interessante kennismiddag te houden. Nu dit niet door kon gaan was aansluitend een interessante en ook amusante digitale themasessie over de Omgevingswet georganiseerd. Aan de hand van een aantal stellingen werden de deelnemers door Luuk de Boer en Bas Schout gevraagd keuzes te maken en deze op het scherm door middel van rood, groen en blauw gekleurde voorwerpen aan te geven. Op deze manier werd door hen bij iedere toelichting op een stelling de laatste informatie gegeven over de Omgevingswet en konden vragen gesteld worden. We hopen dat de toezegging van de directeur om de vergadering komend jaar in Vlaardingen te laten doorgaan deze keer wel uitkomt.

In het verslagjaar 2021 bestond het Bestuur van de Vereniging en de Raad van Toezicht van de Stichting uit:

	benoemd tot	termijn
Henri Lenferink, voorzitter D.B.	2021	2e
Gert-Jan de Jager, secretaris D.B.	2021	2e
Erik de Rijk, penningmeester D.B.	2022	1e
Frank Koen	2021	2e
Jan-Frans Mulder	2021	2e
Kees Rouw	2023	2e
Annemiek Jetten MSc	2022	1e
Emiel de Joode	2024	2e
Ton Jansen, directeur		

Dit jaar hebben meerdere leden het einde van hun tweede termijn bereikt. De voorzitter, Henri Lenferink, heeft twee termijnen doorlopen. De statuten geven de mogelijkheid voor een voorzitter om nog een derde periode door te gaan, dit is in de ALV voorgesteld en door de leden goedgekeurd. Dit geldt niet voor overige leden die twee termijnen hebben volgemaakt. Dit betreft de leden Gert-Jan de Jager (tevens secretaris), Frank Koen en Jan-Frans Mulder. Het bestuur is druk op zoek gegaan naar deskundige vervangers, deze zijn later in het jaar, met goedkeuring van de Algemene

Ledenvergadering, tussentijds aangesteld door het Dagelijks Bestuur van de Vereniging. Zij zullen nog officiëel benoemd moeten worden in de Algemene Ledenvergadering van 2022. Dit betreft Milène Junius, Eveline Smits en Robbert-Jan van Duijn. Emiel de Joode is tussentijds aangesteld als secretaris.

Het Bestuur van Vereniging Dorp, Stad en Land en de Raad van Toezicht van de Stichting Dorp, Stad en Land hebben profielschetsen vastgesteld voor hun omvang en samenstelling, daarbij rekening houdend met de aard van de Vereniging en de Stichting, hun activiteiten en de gewenste deskundigheid en achtergrond van de leden van het Bestuur en de Raad van Toezicht. Deze profielschets is opvraagbaar bij Dorp, Stad en Land.

De slim ontworpen gevel van het Netherlands Institute for Space Research (SRON) gebouw in de gemeente Leiden zorgt voor een gezond en aangenaam binnenklimaat.

Adviseurs Omgevingskwaliteit

Register van Adviseurs Omgevingskwaliteit Dorp, Stad en Land Architectuur, Stedenbouw, Erfgoed, Landschap

ir. Aimée de Back, Nico van den Berg AvB, ir. Luuk de Boer, ir. Stef Bogaerds, ir. Ilse Boost, ir. Cor Bouwstra, dr. Dolf Broekhuizen, Lisanne van den Bulk MA, ir. Maurits Cobben, ir. Patrick Colly, ir. Stan Cornips, Marije Couperus MSc, ir. Jan Couwenberg, Colette Cramer MA, ir. Marcel van Dijk, ir. Ingrid Douwes, ir. Niels Drijvers, ir. Joke van Egmond, Berrie van Elderen, ir. Dave Ellens, Maartje Franse MSc, ir. Arend Groenewegen, ir. Elvira Gronovius, Joost van der Ham MArch, ir. Alexander Herrebout, ir. Mario Hendrikx, ing. Piet den Hertog, ir. René Heijne, Marcel IJsselstijn MA, ir. Ton Jansen, ir. Jan-Hein Janssens, ir. Twan Jütte, ir. Paul Kloet, ir. Matthijs Klooster, ir. Carla de Kovel, ing. Jos van de Lindeloof, ir. Suzanne Loen, Timko Lokerse MSc, ir. Frans van den Meiracker, Maurice Moerland MA, ir. Walter van Nieuwland, ir. Art Nieuwpoort, Marco Onrust AvB, ir. René Onsia, Maarten Raaijmakers BNA, ir. Johan Roelofs, Remco Rolvink AvB, ir. Kees Rouw, ir. Lukas Ruijs, ing. Bas Schout, Robert Schütte, drs. Marthe Stallenberg, ir. Gijs Tegelberg, ir. Egbert Töns, Sander van Venetie MSc, Gerhard Vermeulen AvB, ir. Karin Vlaar, Irina van der Vlag MA, ir. Karen van Vliet, ir. Wendy Voorwinde, Vincent Voorhoeve AvB, ir. Katrijn van de Vrande, ir. Jan-Willem Walraad, ir. Arjan Welschot, ir. Riëtte van der Werff, Maarten Willems AvB, ir. Reinier Witteveen.

Interne organisatie

Samantha Visser	manager bedrijfsvoering & HR
Rosita Baldan	bedrijfsadministrateur
Ria Montagne	financieel medewerkster
Karin van Leijden	secretaresse
Shila Holthuijsen	secretaresse
Niyantri Mangal	administratief-secretarieel medewerkster
Ineke Nobel	administratief medewerkster
Hasan Özgören	facilitair medewerker
Marietje Böhmer	strategie - communicatie
Marcel Bruining	beeldbank (vrijwilliger)

Dienstverband

Aantal medewerkers in dienst per 1 januari 2021: 19 mensen
Aantal medewerkers in dienst per 31 december 2021: 19 mensen

In:
ir. Joke van Egmond
Niyantri Mangal
Maurice Moerland MA

Uit:
Ria Montagne
Ineke Nobel
Lisanne van den Bulk (per 1-1-2022)
Marietje Böhmer (per 1-1-2022)

DORP STAD & LAND

Advisering Omgevingskwaliteit

Jaarrekening 2021

Architectuur, Erfgoed, Landschap en Stedenbouw

In 58 gemeenten

Balans per 31 december 2021 jaarrekening vereniging

(na voorstel resultaatverdeling)

	31 december 2021		31 december 2020	
	€	€	€	€
ACTIVA				
VASTE ACTIVA				
Financiële vaste activa				
Overige effecten		1.112.791		188.472
VLOTTENDE ACTIVA				
Liquide middelen		1.393.152		2.369.075
		2.505.943		2.557.547

	31 december 2021		31 december 2020	
	€	€	€	€
PASSIVA				
Eigen Vermogen		2.471.089		2.471.849
Kortlopende schulden				
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	-		1.210	
Schulden aan gelieerde instellingen	81.994		80.386	
Overige schulden	6.860		4.102	
		88.854		85.698
		2.505.943		2.557.547

Staat van baten en lasten over 2021 jaarrekening vereniging

	2021		2020	
	€	€	€	€
Netto-omzet		38.802		35.902
Overige bedrijfskosten		52.396		61.961
Totaal van bedrijfsresultaat		-13.594		-26.059
Opbrengst van vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten	6.109		7.603	
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	-		57	
Waardeveranderingen van vorderingen die tot de vlottende activa behoren en van effecten	-26.149		-	
Rentelasten en soortgelijke kosten	-21.126		-2.350	
Financiële baten en lasten		-41.166		5.310
Totaal van resultaat voor belastingen		-54.760		-20.749
Belastingen over de winst of het verlies		-		-
Totaal van resultaat na belastingen		-54.760		-20.749

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant jaarrekening vereniging

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen verkorte jaarrekening 2021

Ons oordeel

De samengevatte jaarrekening 2021 (hierna 'de samengevatte jaarrekening') van Vereniging Dorp, Stad en Land te Rotterdam is ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening 2021 van Vereniging Dorp, Stad en Land.

Naar ons oordeel is de in dit jaarverslag opgenomen samengevatte jaarrekening in alle van materieel zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde jaarrekening 2021 van Vereniging Dorp, Stad en Land op basis van de grondslagen zoals beschreven in de toelichting.

De samengevatte jaarrekening bestaat uit:
1. de samengevatte balans per 31 december 2021;
2. de samengevatte staat van baten en lasten over 2021.

Samengevatte jaarrekening

De samengevatte jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het kennisnemen van de samengevatte jaarrekening en onze verklaring daarbij kan derhalve niet in de plaats treden van het kennisnemen van de gecontroleerde jaarrekening van Vereniging Dorp, Stad en Land en onze controleverklaring daarbij. De samengevatte jaarrekening en de gecontroleerde jaarrekening bevatten geen weergave van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden sinds de datum van onze controleverklaring van 15 april 2022.

De gecontroleerde jaarrekening en onze controleverklaring daarbij

Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij de gecontroleerde jaarrekening 2021 van Vereniging Dorp, Stad en Land in onze controleverklaring van 15 april 2022.

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de samengevatte jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de samengevatte jaarrekening op basis van de grondslagen zoals beschreven in de toelichting.

Onze verantwoordelijkheden

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel of de samengevatte jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent is met de gecontroleerde jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 810 'Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten'.

Barendrecht, 20 april 2022
Visser & Visser Audit en Assurance B.V.

"was getekend" S.A. Visser MSc RA

Balans per 31 december 2021 jaarrekening stichting

(na voorstel resultaatverdeling)

	31 december 2021		31 december 2020	
	€	€	€	€
ACTIVA				
VASTE ACTIVA				
Materiele vaste activa				
Verbouwing	31.073		35.039	
Inventaris	48.090		39.521	
Vervoermiddelen	3.703		4.686	
		82.866		79.246
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorderingen				
Vorderingen op handelsdebiteuren	431.851		365.600	
Vorderingen op gelieerde instellingen	81.994		80.386	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	129.488		119.403	
Overige vorderingen	252.194		274.817	
Overlopende activa	38.479		34.921	
		934.006		875.127
Liquide middelen		900.468		739.776
		1.917.340		1.694.149

	31 december 2021		31 december 2020	
	€	€	€	€
PASSIVA				
Eigen Vermogen		1.351.542		1.085.076
Kortlopende schulden				
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	143.247		147.302	
Schulden ter zake van belastingen en premies sociale verzekeringen	125.869		178.616	
Overlopende passiva	296.682		283.155	
		565.798		609.073
		1.917.340		1.694.149

Staat van baten en lasten over 2021 jaarrekening stichting

	2021		2020	
	€	€	€	€
Netto-omzet		3.371.732		3.202.813
Kosten uitbesteed werk	1.182.872		1.055.893	
Lonen	1.119.231		1.102.095	
Sociale lasten	158.994		163.538	
Pensioenlasten	124.834		127.788	
Overige personeelsbeloningen	73.175		75.368	
Afschrijvingen materiele vaste activa	17.359		17.983	
Overige bedrijfskosten	371.195		359.456	
		3.047.660		2.902.121
Totaal van bedrijfsresultaat		324.072		300.692
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	1.608		1.650	
Rentelasten en soortgelijke kosten	-3.990		-975	
Financiële baten en lasten		-2.382		675
Totaal van resultaat voor belastingen		321.690		301.367
Belastingen over de winst of het verlies		-55.224		-59.195
Totaal van resultaat na belastingen		266.466		242.172

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant jaarrekening stichting

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen verkorte jaarrekening 2021

Ons oordeel

De samengevatte jaarrekening 2021 (hierna 'de samengevatte jaarrekening') van Stichting Dorp, Stad en Land te Rotterdam is ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening 2021 van Stichting Dorp, Stad en Land.
Naar ons oordeel is de in dit jaarverslag opgenomen samengevatte jaarrekening in alle van materieel zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde jaarrekening 2021 van Stichting Dorp, Stad en Land op basis van de grondslagen zoals beschreven in de toelichting.

De samengevatte jaarrekening bestaat uit:
1. de samengevatte balans per 31 december 2021;
2. de samengevatte staat van baten en lasten over 2021.

Samengevatte jaarrekening

De samengevatte jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het kennisnemen van de samengevatte jaarrekening en onze verklaring daarbij kan derhalve niet in de plaats treden van het kennisnemen van de gecontroleerde jaarrekening van Stichting Dorp, Stad en Land en onze controleverklaring daarbij. De samengevatte jaarrekening en de gecontroleerde jaarrekening bevatten geen weergave van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden sinds de datum van onze controleverklaring van 15 april 2022.

De gecontroleerde jaarrekening en onze controleverklaring daarbij

Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij de gecontroleerde jaarrekening 2021 van Stichting Dorp, Stad en Land in onze controleverklaring van 15 april 2022.

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de samengevatte jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de samengevatte jaarrekening op basis van de grondslagen zoals beschreven in de toelichting.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel of de samengevatte jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent is met de gecontroleerde jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 810 'Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten'.

Barendrecht, 20 april 2022
Visser & Visser Audit en Assurance B.V.

"was getekend"
S.A. Visser MSc RA

DORP
STAD &
LAND

Dorp, Stad en Land is een onafhankelijke kennispartner op het gebied van landschap, stedenbouw, architectuur en cultureel erfgoed. Met een integrale benadering vanuit deze expertises adviseert de Vereniging sinds 1929 haar leden over optimale omgevingskwaliteit. 58 gemeenten uit 4 provincies zijn lid.

U kunt Dorp, Stad en Land bereiken op 010 – 280 94 45 en via info@dorpstadenland.nl

Kantoor:
Stationsplein 45 | hoofdingang A
3e etage | unit A3.207
Postbus 29129 | 3001 GC Rotterdam
www.dorpstadenland.nl